

Ekim-Kasım-Aralık 2025

Sayı: 5

Bilgin Yarikkaya

HAKKIMIZDA

Nilüfer Kent Konseyi

Yerel Gündem 21 sürecinin devamı niteliğinde kurulan Nilüfer Kent Konseyi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutarak çalışmalar yürüten bir kurumdur.

Nilüfer Kent Konseyi her şeyden önce bir özgürlük alanıdır. Kentlinin kente, ülkeye ve dünyaya dair sözünü sakınmadan dile getirmesinin güvence altına alan, karar mekanizmalarına yurttaşların aktif katılımını teşvik eden ve karar alıcılar nezdinde bunu garanti altına almak için çalışan, bu amaçlar doğrultusunda sivil girişimleri örgütleyen bir yapıdır.

NKK Melih Elal Okuma Grubu

Okuma Grubu, üyelerinin ortak kararı doğrultusunda her ay bir kitabı okuyarak grup üyeleri arasında tartışmaya açmakta; zaman zaman bu toplantılara kitabın yazarını da davet ederek okuma zevkini canlı tutmanın yanı sıra, okuma alışkanlığını yeni nesillere aşlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca üyeleriyle birlikte kültür gezileri düzenlemekte ve bir edebi eser için atölye çalışmaları yapmak amacıyla kamplar organize etmektedir.

Kuruluş: Ağustos, 2004

İÇİNDEKİLER

Fotoğraf - Bilgin Yarıkaya	1
Kentlerin Görünmeyen, Bursa'nın görünmeyen Yüzü - Alper Can	3
Çıkmazdaki Dükkan - Ferda Albaş	7
Zen- Meriç Utku	10
Görünmeyenle Yüzleşmek - Z. Emel Tarcan	11
Mavi Kız - Gülmisal Erseç	14
BURSA Kültür Sanat Haberleri	15

Logo Tasarım : Bilgin Yarıkaya

Meoç e-dergi üç ayda bir yayımlanan, ticari amaç taşımayan bir yayındır. E-dergide yer alan eserler için telif ücreti ödenmemektedir. Yazarların bireysel bakış açılarını, araştırmalarını ya da gözlemlerini yansıtır. Metin ve görsellerle ilgili her türlü hukuki sorumluluk, yazarlara aittir.

İletişim: melihelalokuma@gmail.com

KENTLERİN GÖRÜNMEYEN, BURSA'NIN GÖRÜNEN YÜZÜ

Alper Can

17. Bursa Edebiyat Günleri'nde Tayyare Kültür Merkezi küçük salonunu dolduranlara “Hoş geldiniz” dedikten sonra, “İçinde bulunduğumuz bu salona **giriş yaptığınız** için değil girdiğiniz için, oturumumuza **katılım sağladığınız** için değil katıldığınız için özellikle teşekkür ederiz” cümlesini kurmuştum. Dili kullanarak yapılan bir sanatın izleyicilerine, dilimizi bakımlı tutmanın gereğini vurguladıktan sonra konuşmama başladım. “Yirmi dokuz yıl önce başlatılan Edebiyat Günleri'nin on yedincisini yapıyoruz. Bu etkinliği başlatan, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi 302 nolu odada toplanan çekirdek kadroya selam vermeden ilerleyemeyiz” diye başladığım bölümde 1990'lı yıllardan beri Bursa'da edebiyatın gelişmesi için emek harcamış olanlara minnetimizi belirttim, onların çabalarıyla hangi edebiyat çınarlarının Bursa'nın çınarları altında çay kahve içtiğini, Bursalılarla sohbet ettiklerini saydım. Edebiyat Günleri'nin düzenlenmesinde yaşanan had ve hız aşımalarını aktarmayı da kendime vazife bildim. Yaptığım konuşmamın iki buçuk dirhem uyarlanmış ve kentimizin yazılı arşivine girmesini umduğum halini ilginize sunuyorum.

* * * *

İnsanoğlu emeğiyle yarattıklarına bakmayı, bakıp onlardan zevk almayı sever. Doğa karşısında üstün olduğunu, ölümü yenebildiğini düşünmeyi sever. Bu yüzden kent temaşa nesnesidir, gezilir, seyredilir. Italo Calvino, *Görünmez Kentler* adlı anlatısında kentler için “Hikâyelerin, arzuların, anıların değiş tokuş yeridir” der. İnsanları yaşatan arzuların daim olmasıyla kentler de yaşar. Bursa'yı yaşatan arzu ne olabilir diye düşündüm ve cevabım şu oldu: Bursa'yı asırlar boyunca yaşatan arzu, her bahar doğa uyandığında dut yaprakları arasına ekilen tohumun 40 gün boyunca ihtimamla beslenmesi, büyütülmesi ve 40 gün sonunda onu getireceği bir kese altınla yaz başında

kendi arzularını ve bedenini doyurabilme hayalidir. Mamur bir kent olmasında baş rolü asırlar boyunca ipek oynadığı için Bursa'ya ‘ipekabad’ diyebiliriz. Calvino'nun yazdığı kısa metinlerin bir benzerini yazmayı denediğimdeyse şu paragraf çıktı ortaya:

Bursalıların tümü bilir Elysium'u (Elysium eski Yunanlılara göre, adil ve erdemli insanların öldüklerinde gittikleri yerdir; Schiller'in yazıp Beethoven'ın 9. senfonisinde kullandığı *Neşeye Övgü* şiirinde geçer). Kentin her yerine asırlarca önce dikilmiş çınar ağaçlarındaki asansöre binince üç dakikada kapısına ulaşılır. Olimpos'un saklı vadilerinden birine, görünmezlik rüzgarının tohum ekmesiyle kurulmuştur. Yolları kestane kabuklarıyla döşeli, kem bakışları yansıtmaları için binaları kurşunla kaplı Bursa'da ne zaman biri of çekse, ne zaman kurdela bir kadın dişlerini bezginlikle sıkarsa, ya da Yalakçayı fabrikalarındaki bir işçi akşama kadar mesaisini nasıl tamamlayacağını dert etse, bunlar bir puf ile Elysium'un efildeyen çimenlerine ulaşabilir, yeter ki bunu istesinler. Gidince orada dere kenarına oturup kahvesini höpürdetir, ahududuları damağına yapıştırıp emer, ardından hamağına uzanır. Az ötede ut çalan hanımefendiye eşlik eder isterse, yahut bu yandaki ak sakallı dedenin dizinin dibine oturup anlattığı masalı dinler. Orada göreceği herkes Bursa'nın bilgeleridir, onlarla meşk edebilir, canına can katabilir. Lakin vakit dolup da şehre döndüğünde, arkasından beyaz kalın bir sicim çıkmakta olduğunu fark edecektir. Nereye gidip ne yaparsa yapsın, arkasından çıkan bu sicim gidip geldiği yerlere dolanıp tutunacak, etrafına bir ağ örecektir. Kişi kalan ömrünü yaşarken, ortasında kalacağı kozayı daha sık dokunmuş hale getiriyor olacaktır. Bunu herkes bildiği için her dakika Elysium'a gidip gelmez. Bir kez gider ve “Geçme dur, ey zaman, öyle güzelsin ki” dersiniz ve kozanızı örmeye başlarsınız. Kozanın son boşluğu da kapandığında bir

el gelip sizi tutar ve kaynar su kazanına atar. Dut yaprakları kıyısında başlayıp nice menziller kat etmekle, gittiğiniz yerlere iz bırakmakla geçen ömrünüz, doyumların zirvesinde, katharsisle son bulur. Çünkü Bursa zindanlı bir kenttir.

Bir kenti gezen kişi iki şeye bakar. Bu kenti imar eden akıl, benim bilmediğim, düşünemediğim ne gibi tasarımlar yapmış, insan hayatını kolaylaştıracak neler ortaya çıkarmış. Calvino'nun kristal imgesiyle benzeştirdiği bu yön insanın Apolloncu yönüdür. Mesela Tophane'de yerden çıkan suyun evden eve dolaşacağı bir kanal sisteminin kurulması bence Bursa'ya has bir güzelliştir. Kenti gezen seyyahlar bundan etkilenip yazmışlardır. İkinci olarak da bir kenti gezenler o kentteki yaşanmışlıkları sezebilmek isterler. O kentin sakinlerinin hangi arzularla yandıklarını, hangi çılgınlıklara kapıldıklarını. Ahmet Vefik Paşa'yı pek çok açıdan severiz, kente kattıklarıyla. Ama aynı paşa kendi adına cami yaptırmak isteyip de mahalle halkı ona arsalarını satmadığında oradaki bir mezarlığı düzleyip yine de amacına ulaşmıştır. Günümüzde Mollaarap'taki Vefikiye Cami, yüce bir zihnin tutkularına nasıl yenildiğinin abidesi olarak orada duruyor. Gezginler de böyle hikâyeleri, kentte yaşanmış şeyleri kendi hayatlarına bağlayabilecek tutamaklar ararlar. Calvino'nun aleve benzettiği bu yön, insanın Dionysosçu yönüdür. Seyyah gözüyle gördüklerini uzun süre belleğinde tutmaz. Kaleydoskoptaki binlerce imaj gibi, her gördüğü, bir öncekinin etkisini azaltır. Ama insanların yaşanmışlıklara dair sezdikleri seyyahı hemen belleğine, anılarına götürür ve zihninde sesler olarak yankılanır durur. Onların etkisi daha uzundur, stetoskoptaki gibi, kulağımızın dibinde yankılanır durur. Çünkü hatıralardaki sesler, konuşmalar sürekli ne anlama geldiklerinin yorumlanmasını talep eder. Göz yatayda yorulurken kulak dikeyde, arşa çıkan seslerle, zamandaki yankılarla uğraşır.

Calvino, *Görünmez Kentler*'de anlattığı tüm kentlere kadın adları vermiş. Hangi kentin dışı, hangisinin erkek olduğu zevkli bir tartışmadır. Denir ki

otoriter yönü kuvvetli, dini karakteri baskın kentler erkek, havası, topoğrafyası değişken kentler dişidir. Sizce Bursa hangisine girer? Bir de gözeneklilik diye bir kavram var: 1925'te W. Benjamin, Napoli için şöyle yazmış: gecesi gündüzü birbirine karışmış, kamusal hayat ile özel hayat birbirinin içinde, kadınlı erkekli, sınıfsal arası farklar azalmış, meydan, sokak hayatı canlı. Böyle bir kenti gözenekli diye nitelemiş yani. Mimar Uğur Tanyeli, *Korku Metropolü İstanbul* kitabında İstanbul'un gözenekliliğini yitirdiğini iddia edip şöyle diyor: "Gözeneklilik, kamusal alana çıkma cesareti verir. İzlenen kültür politikaları gözenekli olmalı. Sanatı, gündelik hayat pratikleriyle, spor, teknik, gastronomi, botanik vb. ile yan yana konumlandırabilirsek gözenekli kentlere ulaşabiliriz." Peki bu soruyu Bursa için soralım: Bursa gözenekli bir kent midir?

Bursa hakkında Calvino gibi kısa bir metin değil de uzun bir metin, bir roman yazsaydık, nasıl olurdu diye düşündüm. Kentin bilinmeyen bir kurucusu, bir de bilinen isim babası var. Yani daha eserin başında yeni doğmuş çocuğun hastanede karışması gibi bir durum. Sonra kahramanımız uzunca bir süre yaşıyor ve 1326'da kahramanın dönüşümü gerçekleşiyor. İyi kurgulanmış bir edebi eserde kahramanın dönüşümü eserin ilk üçte birlik kısmında gerçekleşmelidir. Bursa'nın kahramanı olduğu bu eserde ise son üçte birde bu değişim gerçekleşiyor. Değişim geçirdikten sonra şanlı günleri başlıyor kahramanın. Ama insan ömrüne oranlarsak belki 10 yıl kadar sürüyor. 1350-1550 gibi. Sonra olgunluk devri. Zira Bursa'nın anıtsal yapılarının çoğu 16. asrın sonuna kadar yapılmış. Sonrası durgunluk devri. 1607'de aile içi isyan sayabileceğimiz Celali İsyanları var. 1830'da Avrupalı sermayedarlar Bursa'ya gelip patron oluyor. 1855 büyük depreminden sonra başkent İstanbul bile Bursa'yı unutmuş durumda çünkü deprem için ancak 9 ay sonra yardım çadırları gönderilmiş. 1958 Kapalıçarşı Yangını'nı geçirilen büyük bir kaza sayabiliriz ve belki sonrasına kahramanımız bunalıma girmiş ya da hafıza kaybı geçirmiş olabilir. 1967'de

Organize Sanayi Bölgesinin kurulması ise tam bir metamorfoz. Yeşil kentten gri kente dönüşümün başlangıcı. Bursa, karşısına çıkan yakışıklının kollarına atılmayı seçiyor. Bu haliyle baş kahramanın dönüşümünü miras yedi bir genç gibi görebiliriz. Amerikan filmlerinde çok gördüğümüz bir sahnedir: iki araba uçuruma doğru son sürat ilerler, şoförlerden biri son anda kendini dışarı atar, kurtulur, kapının açma koluna kıyafeti takılan diğer şoför uçuşumun dibini boylar. Bursa har vurup harman savuran, bunalıma girince uçuşumu boylayan o diğer şoför gibi mi, ne dersiniz?

“Mutlu aşk yoktur” sözünü hepimiz biliriz. Asıl anlamının “Mutlu aşkın edebiyatı, tarihi yoktur” olduğunu da biliriz. Dil dediğimiz olgunun mucizesi mevcut bir şeyi ya da duyguyu anlatması değil, olmayan duygu ve şeylerden söz etmesidir. Başka türlü söylersek, dil varlıkları adlandırmaktan ziyade, yok olduklarında imgelerini yeniden ürettiğinde, onları yeniden var ettiğinde daha çarpıcı bir iş yapmış olur ve akıllarda kalan da hep bu halidir. Bursa’nın görkemli dönemleri fethi izleyen 2-3 asırdır. Sonrasında Bursa orta halli bir Anadolu kentidir. İşte kentin kaybettiği o görkemli dönemi bize anlatanlar daha çok aklımızda yer etmiştir. Tanpınar’ın *Beş Şehri* böyle bir metindir. Ah o güzelim Bursa tonunda bir metindir, son bakışta aşk denebilecek bir metindir ve tabi hâlâ aşılamamış bir metindir.

Biraz kulvar değiştirelim şimdi. Çok değil, 60 yıl önce toplum olarak farklı bir aşamadaydık. Yüz yüze insan ilişkileri, emek gücüne dayalı üretim ve doğa ile yakın ilişkide bir dünyada yaşıyorduk. Emirsultan’dan yürümeye başlayıp Çekirge’de kentin öbür ucuna varabiliyor, yolda gördüklerimizin çoğunu tanyorduk. Modern toplumla birlikte büyü bozumunu yaşadık: artık sanal ortamlar üzerinden ilişkiler, teknolojiye dayalı üretim ve doğayı sömürmeye yönelik bir dünyadayız. İpek para ediyordu artık sentetik ipek var. Sedefkar ahşabı oyup içine sedef yerleştiriyordu. Bunu artık üç boyutlu yazıcılar yapıyor. W. Benjamin’in dediği gibi, seri üretim çağında nesnelerin büyüü, aurası kayboldu. Masallar azaldı, mahallenin delisi bile

yok artık. Altıparmak’ta Karagöz-Hacivat anıtı yapıldı ve yanına, yere bir bilmece yazıldı. Bursalılar bilmece çözmeye uğraşmak yerine kaç mal olduğunu konuştular. Othello’nun okşamaya kıyamadığı eşinin boynunu sıkması gibi Bursalılar da konaklarını apartmana çevirdi, ovayı metal direklerle doldurdu. Odyssea destanında gemicilerin aklını çelmeye çalışan yarı kadın yarı kuş olan sirenler vardır. Çok çekici şarkılar söyleyip güzel şeyler vadederler. Bursalılar Odysseus’un yaptığı gibi kulaklarını bu şarkılara tıkamadılar, tersine o çekici vaatlerin peşine düştüler. Eskiden herkes 90-100 m2 evlerde otururken artık ortalama 120-130 m2 evlerde oturuyor. İşhanları yok artık, plazalar var. Bursa şehir idi, şimdi kent oldu yani sanayi devriminin yarattığı yeni tip yerleşim.

Tanpınar *Beş Şehir*’de, “ancak sevdiğimiz şeyler bizimle birlikte değişir” der. Evet biz değiştik ama şehrin değişim hızı öyle yüksekti ki adeta metamorfoz geçirdi, Kafka’nın böceği gibi oldu. Bursa ve onunla ilişkili edebiyat fetih günlerinin şen havasından bahsedemez artık. Gümüşlü kubbe, yemyeşil ova, çınarların zamanı, ak saçlı keşiş, taşların serinliği gibi imgeler edebi metinlerde kullanılamaz artık, kullanmayın bunları, yazmayın böyle metinler. Tanpınar 1950’lerde geldi ve Bursa için “ruhaniyetli şehir” dedi, şadırvana konan güvercini, çeşmelerin serinliğini yazdı. Yücel Balku, 1990’ların sonunda Kozahan’ın kapılarını yazdı, bu da kabulümüz. Ama günümüzde bu imgelerle metin yazılamaz artık. 4.10.2025, saat 14.44’ü Bursa’da postmodern edebiyata geçildiği an ilan ediyorum. Neden böyle metinler artık yazılamaz biliyor musunuz? Son yarım asra bakalım. 60’ların sonlarında Paris olayları, hippiler ve çiçek çocuklarla bireyci ve hazcı devrimi yaşadı dünya. 90’larda internet devrimi geldi. Son yıllarda da, salgının tetiklediği bir süreçte mekânın küreselleşmesi, herkesin her yerde olma hali yani yurtsuzlaşma olgusunu yaşadık. Örneğin Bursa’da bir Suriye mahallesi oluştu. Bir Bursalı Suriyelinin kaleminden nasıl metinler çıkacak acaba, merak ediyorum. Ve tüm bunlar yaşanırken hâkim neoliberal ekonomi düzenin tüm değerleri aşındırdığına şahit olduk, “Ne yapsan

gider” çağında kitsch ile sanat eseri arasındaki sınırların bulanıklaştığını gördük. Irkçılık karşıtlığı, toplumsal cinsiyet eşitliği, göçmenlere karşı duyarlılık, ekolojik duyarlılık daha görünür oldu. Bunların tümünü kapsayan woke diye bir kavram oluştu ki buna henüz bir karşılık yaratamadık, duyarlılık diye çevriliyor sadece. Speed-dating, globish, meme(mim) gibi kavramlar dolanıyor artık etrafımızda. Yapay zekaya âşık olmanın senaryosu yazıldı, yakın zamanda böyle olayların gerçekten olduğunu duyacağız. Tüm bu değişimlerin ortasındaki edebiyatçı tabi ki bu yeni olgulardan bahsedecek. İşte o yüzden eski imgelerle metin yazılmaz artık diyorum. Bursa’nın mimarisinde post modern döneme geçildiği an ise bence, 2005’te restorasyon için Tophane surlarına ilk kazmanın vurulduğu andı.

Edebiyat Günleri bildiri kitabı için yazdığım metinde Nevcihan Yenidünya adlı bir karakter kurguladım. Kentin ruhunu temsil eden bu karakterin adı ve soyadı eş anlamlı. Ve tabi yaşadığımız değişimlerden dolayı onun da kafası karışık, eski ile yeni arasında kalmış, batıya giden gemide, kafası doğuya bakan bir yolcu gibi. Ve bu kafa karışıklığından çıkış yolunu sentezde buluyor, eski-yeni, yavaş-hızlı sentezinde. Siz kafası karışmış okurlarım, çıkış nerede diye sorarsanız, Hakan Akdoğan’ın sağ koluna bakın ve “yavaşça acele et” anlamındaki Latince deyişin dövme yapılmış halinde tefekküre dalın.

ÇIKMAZDAKİ DÜKKÂN

Ferda ALBAĞ

Oruç Aruoba'ya saygıyla

Hayat kurgudan ibaret diyoruz ama sadece o değil, ölüm de öyle. Kendimi kaybettüğimde karşılaştım kendimle.

İçinde sıkıştığım beden muhteşem yalanların gerçeğe büründüğü yalandan bir alanın içinde sıkışmıştı. *De ki işte** unutturum. Elbet mutluluklarla başarılar da ihtimal dâhilinde. *İşte* buna, “*Ki*,” dedi filozof vaktin birinde. Bir *ipucuna* tutunmak istediğimiz şeydi o, onun nazarında. Öngörüp geleceği *ki* ölümden sonrasını dahi planlayan kibrim ne demeli? Oysa kibirden yoksundur ölü.

An ziyan edilmemeliydi, seslendim; “Hey garson, donat sofrayı!” Kim yiyip bitirecekti onca şeyi? Bir küme insan. Ben kim miydim? İnsan kümesinin içinde bir eleman. O kadar çoktu ki bizden, kurumlanmamızsa mizahi bir durumdu hem de en karasından.

Oyundan memnun olmasam da üstüme düşeni yaptım, ezberim kuvvetli ama teklediğim de oldu, öyle zamanlarda da doğaçlama kıvrıverdim durumu. Rejisörün hoşuna gitmeyip kurgu odasında kesilecekleriye kolaylık saydım. Senaryoda benim için yazılan rolü sıkılarak oynadım ama yetti. Hayat benimdi, ben yaşamıştım onu. “Benden bu kadar,” diyerek itirazlara rağmen doğruldum, birileri çekiştirdiyse de eteğimden, kurtuldum, benim olmayan her şeyi ardımda bırakıp afili bir pozda çıktım sahneden. Hayvanat bahçesinden kaçmış bir maymun kadar mutlu hissettim, hatta kanatlandım. Sofradakiler *kızmıştır* bana. Olsun. Yalancıkta ağlama, gülme ustalarıyız biz, kırgınlıklarımızdan sıyrılıp başka bir hikâyede sıkıca sarılırız.

Ne kadar sürdü uçuşum, neredeydim, farkında değildim ama yorulmuştum.

Ay dünyanın kıyısından düşüp derin uykusuna dalmak üzereydi. Güneş ilk ışınlarını

gökyüzüne fırlattıysa da çıkarmamıştı henüz kendini gün yüzüne. Karşıtının mağlubiyetine az kalmıştı ama gündüzün sonuna dek sürecekti zaferi. Biliyordum, gün *çelişik* bir döngüydü, *gerçek* olan da her şeyin gerekçesinin *bu* olduğu.

Gökyüzünde biteviye savaş sürerken içerilere doğru, bir çorbacı bulma kararlılığıyla değiştirdim güzergâhımı. Çünkü hem aç hem de sarhoştum, başka bir sahnede ayrılmak telaşındaydım.

Alacalı karanlığın hâkimiyetinde uzanan sokaklardan *çıkma*z olanını, her yanıp söndüğünde yanardöner harflerle farklı renge boyayan *Çorba/Söğüş* yazan tabelâyı görüp hızlandım, yaklaşınca acı, bahar ve ekşinin *garanti*, tatlının da *ikramlık* olduğunu okudum. Bu temaşayla gözlerim kamaşmışken kapısının üstündeki çanı tıngırdatarak girdim içeri. Dükkân, ya daha az ya da çok masadan ibaret, daracık bir mekândı. İki -belki daha çok- müşteri ve çorbacıyla yamağının bakışları eşliğinde sahnedeki yerimi aldım. Tevazuyla eğip başımı, selamladım herkesi, tezahürat eden olmadı. Masalardan birine yerleştim. Derinden üfleneyen sesine takıldı kulağım, gözlerimse etrafta gezinmeye başladı.

Dörtgen ya da yuvarlak, düz olsa da çoğu, bazısı tümsek, bazısı da çukur, kimi çerçevesizmişse de kimisi çıplak, irili ufaklı aynalarla kaplıydı duvarlar; kendisini görmemin mümkünü yoktu. Asıldıkları yerde çepeçevre örek olmuş onlarca kendime baktım, her biri bendim ama hiçbirisi ben değildim. Bu dönüşüm ağır geldi, düşüverdi omuzlarım.

Ay’la güneşin aydınlatmak için birbiriyle yarıştığı, tabelânın her yanıp sönüşünde başka rengine bürünen, varlığını o an fark ettiğim *parkta* sabitledim bakışlarımı, omuzlarımın yükünüyse unuttum. Gözlerim kendilerine denk gelmemeye dikkat ederek dükkânla içindekilerin buğulu

camlarla aynalardaki *yitik* suretlerinde dolanmaya başladı.

İnsan kendinden uzak olmak ister ya bazen, hatta kendine en yakın olduğu zamanlarda bile ama bunu kendine bile söyleyemez çünkü içinde debelenip durduğu *çemberin* bundan başka bir şey olamayacağını bilir ama bilmezden gelir ya, öyle bir anda çakılı kaldım birkaç dakika ya da bin yıllarca. Aslında şu kayıp eski âlemde bir şeyler değişir, anlarım belki, anlarım ve *hayatıma hakkını veririm* diye içten içe kavruldum.

İçeridekilerden biri, benim sırtımı görmekte olan bir kadın, karşısında da sırtı sırtımdan taraf başka biri. Suskunlar. Belki yabancılar birbirlerine, belki de birbirlerine söyleyeceklerini tüketip yabancılaşmışlar.

Sırlı camlardan birinde; kadının karşısında kendimi gördüm ama kadın kendi kılığında değil, oltanın ucundan kurtulup kıyıya vurmuş, allı pullu mercan kılıfında bir *zokaydı*. Ben de kadının kendiymişim meğer o plânda. Yüreğim hopladı. Herkesi silkelemek geçti içimden. Hem insan ancak biriktirdikleriyle kendi olurdu hem de gücüm yetmezdi buna, yapmadım, *hayâli* herkesi kendi haline bıraktım.

Çorbacı alnında biriken teri elinin tersiyle sildi. İşini hatasız yapmak için tüm dikkatini ona vermiş, ilgilenmiyor dükkândakilerle ya da zaten biliyor olacakları, umursamıyordu. İçim köpürdü. Kendi ayağınla geldin buraya, sabırlı olmalısın diyerek yatıştırdım *ruhumu*.

Aşçının tıraşsız yüzüne bakıp yanağımda gezindi elim, köklere değince tedirginlikle yansımalarıma baktım; tuhaf yabancıların gözleri hâlâ üstümdeydi. Çılgılık atmak geçti içimden. Bu düşünce, bu sahneyi alt üst ederdi, caydım.

Gözbebeklerim kaçarcasına uzaklaştı tüm gölgelerimden, çorbacıya döndü. Güçlü bir ateşin kavradığı, duman tüten tencereyi karıştırmaktaydı bir eliyle, diğerindeyse iki zar vardı, sinsice döndürüyordu avuç içinde. Kafasındaki bir numara, belki daha da küçük şapkayla komik bir

şeyler yapmak için perde arkasında bekleyen, sırası geldiğinde sahneye fırlayacak bir palyaço ya benziyordu, aşçı ya da kumarbaza değil.

Gözüme palyaço gibi görünen kumarbaz aşçı, kadınla karşısındaki için hazırlandığını düşündüğüm -ki hâlâ bana ne istediğim ya da neden bu çıkmazda olduğum sorulmuş değildi, benim için olamazdı- söğüş tabağına malzemeleri acemice yerleştiren yamağına bakıp homurtuyla söylendi, “Olmadı.” Gök gürlledi sandım, içim ürperdi. Beğenmeyip yardımcısının çabasını, tombul bir acı biberle bolca baharat eklediği sunuya bir sanatçı edasıyla kendi çeki-düzen verdi. Yakışık almadı bu sekans, bu planda ama sahnede bunlar vardı *işte*.

Yamak gözlerini kırpıştırarak süslenen yemekle ustasına baktı baktı baktı... Birden tezgâhın arkasında yittiğinde ortalığı *tatlı* bir koku sardı, benimse iştahım kabardı. Tekrar görüldüğünde duman tüten bir tepsi vardı elinde ama içi *boştu*, kumarbazın “Geldiler,” demesiyle bırakıp kapıya koştu. Yutkundum kaldım.

Çıkmazda duran aracın kapanan kapılarının sesi içeriye doldu. Az önce yamaklık eden genç, nöbetçi olup saygı duruşuna geçerek gelenleri kapıda karşıladı. Bu esnada çan da işinin gereğini yapmıştı. Oradaki varlığımla ilgilenilmemiş olmasına rağmen gösterilen hürmete içerlediysem de sustum.

İki kişiler -belki daha az, belki çok-; aldırış nöbetçiye etmeden, ne kadar kasılabilirlerse o kadar kasılarak yürüyüp geçtiler yanımdan, boş masalardan birine yöneldiler. Müdavimler ama belli ki burada kumarbaz çorbacının düdüğünün öttüğünü unutmuşlar. Selâmlayıp dükkânı, yayıldılar sandalyelerine.

Gelenlerin selâmına karşılık veren tek kişi çirkin *palyaço* oldu. Ben kaale alınmamış olmanın hırsıyla selâmı cevapsız bırakmayı yeğledim. Yamak ustasının arkasındaydı, onunkini kendi selâmı saydı zannımca, sesini çıkarmadı. Ötekilerin de tek derdi karınlarını doyurmaktı, sahnedeki değişikliği fark

etmediler bile.

Birden bire ney sesine kudüm eşliğe başladı. O dakika nefesim daraldı.

Çorbacı hazır edilen tabakları -ki bunlar içinmiş ağzımın suyu akarak seyrettiğim özen, geç anladım, sipariş usulü çalışıyormuş dükkân-gelenlerin önüne bıraktı, sonra da bana dönüp sordu; “Size ne ikram edeyim?” Nihayet sıraladım isteklerimi, “Şehriyeli tavuk suyu, illa sulu mu sulu, koca bir limon da yanında olmalı.”

Garsonluğumu yamak yaptı. Sıcacık, mis gibi tüten tabağa limon sıkıp karabiber boca ettim. Kaşığı çorbaya daldıracakken yüzeyinin otuz beş milimetrelik film şeridiyle kaplı olduğunu gördüm ama şaşırmadım. Neler sakladığını görmek için şeridi ucundan çekip ışığa tuttum. Baharatlayıp limonla ekşittiğim çorba damlacıkları masaya düştü, yağlı hareler oluştu beyaz örtüde. O an, camdakilerle aynalardaki onlarca akislerinden kadınla karşısındakinin de müdavimlerin de aynı şeyi yaptığına tanıklık ettim. Baktığım nüshalarda; gördüğüm ve görmediğim her şey negatif formda vücuda gelmişti.

Upuzunmuş gibi tükettiğim hayatım bir dokunuşumla değişirken olan bitene hayret etmediğime hayret ederek çorbadaki yumağa odaklandım, çözdükçe de kendimi, kaçtığım sofrayı, orada yaşadıklarımı seçtim önce.

Garsona “Donat sofrayı,” demiştim hatırlıyorum ama sonra masadakilere “açız değil mi?” diye sormuşum. Oysa *hiç* sormadım bunu. Kim eklemişti o lafı, elimdeki şeride? Yoksa unutmuş muydum repliğimi? Çemberde sıkışıp kaldığının farkında olmak insana da hayvan da ağır gelir biliyorum, her hâlde ondan olacak, baktığım karedeki bedenimi zor taşıyordum. Cümleyi hayvanla insan arasında yuvarlamak da ayrı bir hikâye. diye düşünürken Kendimi dışarı attığım, ciğerlerimi havayla doldurup bir maymun kadar mutlu hissettiğim âna baktım öylece.

Bir başka bantta da şahane bir dekor hazır edilmişti. Gökyüzünün göğsüne saplanmış gibiyse de Ay, kucağıma fırlatılacak bir top gibi ihtişamlı

parlamaktaydı. Işığını ağaçların üstüne sermiş, o ağaçlar da öyle heybetli, öyle uzunlardı ki sormayın. Ve dükkânda, tıpkı benim gibi, önlerindeki otuz beşlik kayıtlara gömülmüş kadınla karşısındaki de o ağaçların altında avazla kavga etmekteydi. Yüzlerinde kırılmış hayallerin hüznünlü gölgesini gördüm, tanış olduklarıysa aşıkardı.

Tabağa elimi daldırıp bir başka sahneyi çektim. Yan masadaki kasıntılar cami avlusunda saf tuttukları halleriyle yirmi dört kareye, farklı planlarda yerleşmişler ama yakışmamışlardı oraya. İhtimal ki işledikleri günahlardan -belki yarı yolda bırakmışlardır birini, belki *yalancılar*, belki hırsız ya da katiller, ağacı da hayvanı da insanı da sevmiyorlar belki, hatta kadına da düşmanlar, *kandırıldık* deyip her şeyden sıyrılmak niyetindeler ya da hepsi- arınmak için oradalar. Eksiltilmiş planları görmüyorum, gördüğüm, tükürmek istediğim kirli yüzlerindeki gururlu ifade sadece.

Bembeyaz örtüler lekeye bürünürken negatif baskılardaki kendilerine de bana da bakar görünenlerin neye baktığını, ne görüp ne düşündüklerini bilmek isterdim. Biz neredeyse dokunacak kadar yaklaşmışken kendimize, palyaçoyla nöbetçi kollarını göğüslerinde bağlayıp gülerek seyrettiler bizi.

Çırac, çorbacı kılığındaki kumarbaz ustasını göstererek “Kestik dedi yönetmen,” dedi. Hayatımın sadece bir karesinin bile bu kumarbazca eksiltip atıldığı fikri içimi bulandırdı. Ağzımda biriken ekşi suyu yutamadım. Kadraja ekşi mi, bahar mı, acı mı fazla gelmişti? Tatlı ikramı yalan mıydı?

Elimde kalan son karedeyse biz açgözlü çıplak maymunların *kumula* yarı belimize değin battığı ânı gördüm. Debeleniyorduk...

Velhasıl hayat kurgum eksik planlarla doluydu, tutunacak ipucu bulamamış, yüklenememiştim onu ve film masadan kalktığımda kopmuştu.

**Oruç Aruoba'nın De Ki İş'te adlı eserinde ölüm, yaşam ve felsefenin karşılığı.*

ZEN

Meriç Utku

Bir Lübnan Lokantası
Ben kimim, dünyanın yedi harikası!

Tarihin ilk savaş arabası
Alımlı, becerikli ve süratli yoksa Himalayalar'ın kar tanrısı?

Şuh, fettan ve hoppa
Biz seni böyle sevdik! Dur sakın yapma!

Bir melodram , bir parodi
Haydi bitsin artık bu son rapsodi!

Barcelona'ya giderken görünen sekiz odalı saray yavrusu
Yoksa annesinin bir tanesi, kuzusu

Maun sehparlar, Nepal halılar, gümüş mumluklar
Hiç kimsenin bilmediği bir dilde yazılmış yalnızlıklar,

Malta kılıçları, Rodos şövalyeleri, düello tabancaları
Gönlünün şoförleri, kapıcıları ve fırıncıları...

Bir kaplan gibi kafesinde döndüğün
Eziyet çektilirip, sömürüldüğün,
Her şeyin bir sonu var!

Mart 2008

GÖRÜNMEYENLE YÜZLEŞMEK

Calvino'nun Kentlerinde İnsan Ruhunun İzini Sürmek

Z. Emel Tarcan

“Kitap bir alan; okur içine girmeli, dolanmalı, belki kendini kaybetmeli, ama belli bir noktada bir çıkış hatta birçok çıkış bulmalı. Kitap, dışarı çıkmak için bir yola koyulma olanağı.”

Görünmez Kentler Üzerine, Italo Calvino – Tanay Burcu Ural Çevirisi

Görünmez Kentler’i okumaya başladığımda, daha ilk sayfalarda karşılaştığım bu satırlar, “Bu kitabı neden okumalıyım?” soruma içten bir yanıt oldu. Yaşamı anlamaya dair bir başka yola koyulmuştu benimki artık. Italo Calvino ile tanışmak belki de biraz İtalyan edebiyatına kulak vermektir. Satırlarda ilerledikçe Calvino’ nun, “Yaşanmaz hale gelen kentlerin kalbinden doğan bir rüya” dediğini öğrendim, Görünmez Kentler’i anlatırken. Merakım arttı; Calvino’yu, Görünmez Kentler’i, günümüzün dijital ansiklopedisi yapay zekâyâ sordum. “Bazı kentler vardır, haritası yoktur ama insan ruhunun kıvrımlarında yaşarlar. Calvino, bu kentleri anlatırken aslında bizi anlatır—özlemlerimizi, korkularımızı, geçip giden zamanla kurduğumuz sessiz anlaşmaları” diye yanıtladı sorumu. Bu da bana Calvino’nun Görünmez Kentler’i yazarken sadece kentleri anlatmadığını, kentleri simge olarak kullanıp insanın, hem iç dünyasını hem de dış dünyasını anlattığını düşündürdü.

Calvino’nun her kente bir kadın ismi vermesinin de, aslında insan ruhuyla olan bağlantısını vurgulamak isteğinden geldiğini düşündüm. Batı dillerinin çoğunda eril-dişil ayrımı vardır ve kentler dişil olarak tanımlanmaktadır. Seçimin tamamen bu yaklaşımdan kaynaklandığını düşünüyorum.

Her kenti okurken, mimari özelliklerini anlamaya çalışırken, teknolojik zenginlikleri kullanarak maddi ve manevi hırslarımız adına doğal ortamı ya da tarihi dokuyu nasıl bozduğumuzu da

düşünmeden edemedim.

Kentlerimiz aslında ruhumuzun aynası gibi; yaşanan değişimler aslında bizim yaşama bakışımızdaki değişimleri yansıtıyor, Calvino’ nun kentlerde insanın hangi duygusunu ya da ruh halini ön plana çıkardığını merak ettim ve kendimce aramaya başladım. Bu arayıştan bana kalanları sizinle paylaşmak istiyorum.

Diomira; zenginlik, güzellik ve kıskançlık

Isidora ; gençliğe özlem

Dorotea; mahalleler ile geçmişteki insan ilişkilerinin sıcaklığı, hayatı yürütmek adına üretilenler ve istenenler, devci imgesiyle göç ve aranan nimetler bulunduğu terk edilene duyulan özlem.

Zaira; bugünkü biz, geçmişte yaşadıklarımız, aldığımız ya da alamadığımız dersler.

Bu kenti okurken Oscar Wilde’ ın yaşamın hangi anında olursa olsun, tüm geçmişinin, tüm şimdisinin ve tüm geleceğinin bizzat insanın kendisi olduğunu söylediğini hatırladım. Efesli Herakleitos da “İnsanın yazgısı kişiliğidir” diyerek aynı sürekliliği vurgulamıştır.

Anastasia; dünyevi tüm arzular ve bu arzularımıza biçim verme çabamız.

Zora; geçmişimize dair bazı güzellikleri abartırken bazı kötü anıları örtmeye mi çalışıyoruz?

Despina; hepimiz birilerinin hayatına gıpta ediyoruz, yerinde olmak istiyoruz. Birbirimizin hayatını kendi yaşam deneyimimizle hayal ediyoruz. Gıpta ettiğimiz yaşamın bizden ne alıp götüreceğini hesaba katmıyoruz.

Tamara; hayatımızdaki her şey bizim ona yüklediğimiz anlam kadardır ve sadece işaret ettiğiyle dikkatimizi çeker.

Zirma; belleğimiz o kadar zengin ki her an göstergelerin ifade ettikleri değişebilir; herkes tek olduğunu düşünür ama bir başkası derhal yerini alır.

Isaura; insanın içinde duyduğu ve dışarıya yansıttığı Tanrı inancı.

Maurilia; gençler ve yaşlılar arasındaki çatışma; yaşlılar, dünün bilgileriyle bugünü değerlendiriyor, gençler ise sadece bugüne dair bildikleriyle olayları anlamaya çalışıyorlar.

Fedora; hayallerimiz ve olasılıklar; aslında hepsi sadece tasarıdır, bazısından gereksiz olduğunu düşündüğümüzden, bazısından gerçekleşmesini olanaksız gördüğümüz için vazgeçeriz.

Zoe; “Varoluş” konusunu tekrar aklımıza getiriyor. Yaşadığım hayat ve yaşamayı hayal ettiğim hayat örtüşüyor mu?

Zenobia; kendi arzularımızla mı yaşamımızı biçimlendiriyoruz yoksa bize sunulan yaşam örneklerinden birini mi seçiyoruz? Seçtiğimizi de kendi istediğimiz olarak düşünüp kendimizi mutlu mu ediyoruz?

Eufemia; birbirimizin hikayesinde kendimize ait unsurlar, anılar arıyoruz. Birbirimizi bu şekilde anlamaya çalışıyoruz. Oysaki aynı şeyleri yaşamış görünsek de deneyimlenen kendine özgüdür.

Zobeide; hayallerimize ve arzularımıza gem vuramadığımız için düştüğümüz tuzaklar.

Ipazia; aynı dili konuşuyoruz, kendimizi ifade ettiğimizi düşünüyoruz; ancak, bizi dinleyen, bizim anlatmak istediğimizi ne kadar ve nasıl anladığı, onun algılarına ve yaşam deneyimine bağlı aslında. Burada, çevirmenimizin şu sözleri geliyor aklıma, “Anlatıya yön veren ses değil, kulaktır.”

Armilia; su perilerinin suyun keyfini çıkarmak için yeni yollar keşfetmesi gibi bizler de yaşamımızdan keyif almak için yeni yollar ve deneyimler peşinde koşuyoruz.

Cloe; AŞK; hayaller ve yaşananlar. Belki tüm hayal edilenler yaşansaydı aşkın değeri kalmayacaktı. Aşk besleyen biraz da içinde barındırdığı belirsizlik ve merak değil mi?

Valdrada; madalyonun iki yüzü var diyoruz. Her olumlunun arkasında olumsuz bir yönü.

Olivia; hayatımızdaki yalanlar. Bazen bir insan,

bazen bir şey, bazen bir hayal.

Sofrona; iki yarım kent; bizim hayatlarımız da öyle değil mi? Bazen mutlu, her şey yolunda, bazen de acılar ve hüznler...

Zemrude; dışarıya ne yansıtmaya çalışırsak çalışalım, bize bakan kişinin gördüğü kadarıdır.

Aglaura; yetenek ve becerilerimizin farkında değiliz. Belki de kendimizi tanımadığımız için gerçek kendimizi ortaya koyamıyoruz.

Ottavia; konfor alanımızda kalıp zorlanmamayı tercih ediyoruz.

Ersilia; çevremizle kurduğumuz ilişkiler, bu ilişkilere ait verdiğimiz hükümler ve bazen bunların sonucunda girdiğimiz çıkmazlar.

Bauci; yaşadıklarımızı hayal dünyamızda değerlendirip gerçeklerle yüzleşmeyi reddederiz.

Leandra; kökten gelen değer yargılarımızla değişen yaşamın öğrettiklerinin çatışması.

Melania; “Yaşam bir tiyatro; sadece rol sahipleri değişiyor.” deriz; ancak rollerin kendisinin de, simgeledikleri figürlerin yaşamdaki yerlerinin de değiştiğini unutmamalıyız.

Quinsay; diğer insanları anlayabilmek için önce kendimi anlamam, kendi gizli kalmış belki de farkında olmadığım yönlerimi çözmem gerekiyor.

Smeraldina; yaşam koşullarının dayattığı tekdüzelik içinde yaşayamadığımız arzular.

Fillide; sahip olduklarımızla mutlu olmayı deneyebiliriz.

Pirra; hayatımda bir şeylerin değişmesini istiyorum ama nasıl bir değişiklik olursa bana iyi geleceğini bilmiyorum.

Adelma; kaybettiğimiz kişiler ve asla belleğimizden silinmeyen anıları. Birileri ya da bir şeylerle birleştirerek onları halen yaşıyor olmak.

Eudossia; doğuştan sahip olduğumuz kişiliğimiz ve özelliklerimiz ile yaşam içinde kendimize kattıklarımızla geliştirdiğimiz yaşama bakışımız.

Moriana; sahip olduğumuz inançlar, imgeler, hırslarla yaşamımızı kendimiz zorlaştırıyoruz; bakışımızı sadeleştirsek yaşam daha keyifli olabilir.

Clarice; hayatımızda büyük yıkıntılar yaşayıp, ayağa kalkıp tekrar yeni bir yaşam kurmay çalışıyoruz; bu yıkıntıdan elde kalanları farklı şekilde değerlendiriyoruz ya da gidenlerin yerine yeni bir şeyler ekliyoruz. Daha iyisini yaratmaya çalışıyoruz. Önceki halimizi bazen unutuyoruz bazen de unutmaya çalışıyoruz.

Eusapia; geçmişten gelen olumlu, olumsuz deneyimlerimizle bugünü inşa etmeye çalışıyoruz; bugünün ve geçmişin koşullarını farkını ayırt etmeden.

Bersabea; zenginlerin yoksulluğa ve yoksullara bakışı ya da dindarların dindar olmayanlara.

Leonia; kıskançlık, daha iyisine sahip olma arzusu nedeniyle elimizdekilerin değerini bilmeme ve kendimize yaşattığımız mutsuzluk.

Irene; uzaktan baktığımızda oluşan olumlu ve olumsuz düşünce ve yargıların, o insana, yere ya da şeye yakınlaştığımızda tamamen değişmesi.

Argia; ölüm ve sonuçta herkesin sadece bir mezarı olacak.

Tella; yaşadığımız, bize sunulan bir proje mi?

Trude; nereye gidersek gidelim kendi düşünce ve yargılarımızla gideriz; bizim nereye nasıl baktığımızdır önemli olan.

Olinda; geçmişimizde sıkışıp kalmadan yeniliklere açık olmak ama geçmişi reddetmeden yeniliklerle tamamlanmak.

Laudomia; önemli olan şimdiyi yaşamak; geçmişi değiştiremiyoruz, geleceği planlıyoruz ama gerçekleşeceğinden emin değiliz.

Perinzia; din baskısı ve yaratılan korkular.

Procopia; kentlerdeki artan insan sayısı ile yaşamımızın zorlaşması

Raissa; hüznü anılarımızın ufakık bir destekle mutluluğa dönüşmesi.

Andria; özgüvenimiz varsa hayatta dik durabiliriz; ne var ki ihtiyatı elden bırakmadan, şırmarmadan, aşırıya kaçmadan.

Cecilia; öylesine tekdüzeliğin peşindeyiz ki hepimizin yaşamları, hatta istekleri ve hayalleri bile aynı.

Marozia; hayatla, kendimizle hep bir kavga halindeyiz. Sürekli bir şeylerin olumsuzluğundan şikâyet ediyoruz.

Pentesilea; hayatımızın tekdüzeliği içimizdeki yaşam sevincini ve heyecanı azaltıyor.

Teodora; daha iyi bir hayat kurmak için o kadar çok değerimizden vaz geçiyoruz ki, doğal ya da geçmişten gelen birçok değeri çıkarıyoruz hayatımızdan.

Berenice; en iyi ben olacağım tutkusuyla ortaya çıkan duygular; çevremize, insanlara ve hayatımıza verdiğimiz zararlar.

Calvino' nun söylediği gibi “Biz canlıların cehennemi gelecekte var olacak bir şey değil, eğer cehennem varsa burada, çoktan aramızda, her gün içinde yaşadığımız, birlikte, yan yana durarak yarattığımız cehennem.” Calvino, acı çekmemek için iki yol var demiş.

Sonuçta bu dünyadan geçerken herkes kendi seçtiği yolu deneyimliyor—bazen görünmeyen kentlerde, bazen kendi iç sokaklarında. Hepimize, cehennemin ortasında cehennem olmayan insanları, anıları ve duyguları yanımızda taşıdığımız bir yaşam diliyorum.

MAVİ KIZ

Gölmisal Ersec

Mavi gökyüzü, mavi kız
Leyleği havada görme sevdası
İlgın ağaçlarına denk gelirim tutkusu

Alice bir büyüyor bir küçülüyor
Masmavi bir hayâl aleminde
Orası Dünya mı, yoksa Neptün mü?

Her şeyin mavisini bu kadar
güzel olmak zorunda mı?
Yoksa Zeus , bir Oneiros mu
göndermiş?

Hadi mavi kız, bırak kendini
çağlayanlara;
Akıp git çağıl çağıl ırmaklara
Irmaklar karışsın okyanuslara

15 Nisan 2023

BURSA KÜLTÜR SANAT HABERLERİ

Baygın, doygun, bungun yaz aylarından sonra sonbaharda açılan kültür sanat mevsimi kentimizde pek çok kurumu harekete geçirdi ki bunların başında yerel yönetimler geliyordu. Bu kısa yazıda tek tek etkinlikleri saymaktansa dikkat çekenleri, dikkat çekmesini umduklarımızı satırlarımıza taşıyacağız.

Büyükşehir Belediyesi Ekim ve Kasım aylarında iki büyük edebiyat etkinliği düzenledi. 1996'da başlatılan Bursa Edebiyat Günleri ilk dokuz yıldan sonra kabuk değiştirmiş, edebiyatı toplumsal hayatın bazı mehfumlarının hizmetinde gören bir anlayışla yapılmaya başlanmıştı. Bu ikinci dönemin gazı da 2017'ye kadar sürmüş ve bu tarihte Edebiyat Günleri kesintiye uğramıştı. Bu yılın ekim ayında yeniden başlatılmasına çoğumuz mutlu oldu. Yeni bir kuşak tarafından sunulan bildiriler ve izleyici ilgisi tatminkârdı. Hafızalarımıza kazınan ayrıntılardan biri de etkinliğin oda müziği konseriyle başlamasıydı. Kasım ayında ise cesaret teması etrafında kurgulanan 2. Bursa Uluslararası Edebiyat Festivali yapıldı.

Büyükşehir Belediyesi'nin dikkat çekici bir diğer icraatı Atatürk Haftası'nda ilk prömiyeri yapılan Bursa'nın Tınısı adlı besteydi. Görkem Ediz hem eseri besteledi hem de ilk icrasında orkestrayı yönetti. Eserde Bursa'nın farklı zaman dilimleri koristlerin okuduğu metinler ile canlandırılmıştı.

Geçtiğimiz üç ayda iki ayrı sanat tarihi semineri izledik. İlkinin Büyükşehir Belediyesi düzenledi. Doç. Dr. Ebru Nalan Sülün'ün yürütücülüğünü yaptığı seminer dizisiyle, 1950'den günümüze ülkemizde sanatın gelişimi irdelendi. Melih Elal Okuma Grubundan Çağrı Dalgıç'ın yürütücülüğünü yaptığı seminer dizisi ise "Modern Avrupa Sanatında Biçim ve İçerik" başlığıyla, dört oturumda yapıldı.

Nilüfer Belediyesi kültür sanat alanında kazandığı deneyimle, kurulmuş saat gibi etkinliklerine devam etti. Şairin Şiir Evreni, Edebi Kazılar, Nilüfer Felsefe Buluşmaları dizileri ve çeşitli edebiyatçılar adına

başlatılmış yarışmalar sürdürüldü. En oylumlu işleri yılın yazarı seçilen Rıfat Ilgaz adına yapılan sempozyumdu.

Osmangazi Belediyesi uzak yıldızlar gibi ölgün ışıklar yayan birkaç etkinlikle radarımıza girdi. Bursa Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği, Ninesim ve İmalathane galerileri de çalışkan kurumlardandı. Tüm zamanların karıncaları, Fehmi Enginalp ve Zeki Baştürk, internet üzerinden kültür sanat söyleşilerini sürdürürken Muhsine Arda şiir yoğun söyleşiler düzenlemeye devam etti.

Ülkemizin tek fotoğraf festivali olan Bursa Fotofest 15. kez yapılıyor. Üç yıl önce sekteye uğrama tehlikesi atlatmış olmasına rağmen son iki yılda yerinde sağlam görüldü. Organizasyon komitesinin iyi düşündüğü şeylerden biri, kentin pek çok noktasında fotoğrafı halkla buluşturmalarıydı. Festival kapsamında yer alan "Bursa'da Fotoğraf" başlıklı söyleşi Bufsad'ın kuruluşu ve bu sanatın gelişimine katkı verenlere vefa gösterilmesi açısından yerinde bir etkinlik oldu.

Sinema, yıllardır Bursa'nın en çorak topraklarında yeşermeye çalışıyor. Üç yıl süren İpekyolu Film Festivali'nin ardından önemli bir girişim halâ yok. Son günlerde film okuma, yorumlama söyleşileri yükselişte.

Yirmi dördüncüsü düzenlenen Ekim Geçidi disiplinler arası Sergisi ile, ilk kez duyduğum Tiyatro İşletmeciliği Atölyesi'ni anmadan geçmeyeyim.

Şimdi de dikkat çekmek, toprağını özenle sulamak istediğimiz kurum ve işlere geçelim. Kamu ile pek az teması olan Güzel Sanatlar Birliği Derneği kasım ayında "Bir Değer Olarak Avni Yamaner" başlıklı konferansı Tayyare Kültür Merkezi'nde yaptı. Yeni dikilmiş bir başka fidan Mudanya Fotoğraf Günleri. Fotofest'in başlamasına değin Bursa'da 20 yıl boyunca fotoğraf günleri yapılmıştı. Umalım ki Mudanya Fotoğraf Günleri de uzun erimli olsun. Gemlik ve İznik belediyeleri ise Fotomaraton düzenlemekle yetiniyorlar.

Kent gündemine geçerse kuşkusuz en dikkat çekici olay, Papa 14. Leo'nun Birinci Konsil'in 700. Yıldönümünde İznik'e gelmesiydi. Çok konuşulan bu ziyaretin kısa dönemli etkilerini artan ziyaretçi sayısı ile gördük. Büyük ilçelerimizden olan İnegöl'de 2. Uluslararası İnegöl Sempozyumu yapıldı. Yıldırım Belediyesi yeni açılan Alev Alatl Kültür Merkezi'nde Bursa Kültür Atlası başlıklı söyleşi dizisi başlattı. Bu dizi, Mesut Özkeser ve Kerim Bayramoğlu yürütücülüğünde yapılıyor. Bursa Sağlık Sempozyumu kasım ayında Sağlık Müzesinde yapıldı. Dede Korkut'un Bursa'da açığa çıkarılan yeni yazması hem kitaplaştırıldı hem kamuoyuna tanıtıldı.

Uludağ Üniversitesi 50. kuruluş yıldönümünü 2025'te çeşitli etkinliklerle kutladı. Maalesef bunlardan pek azı Bursa'da yaşayanların dikkatini çekecek boyuttaydı. Kurumun 50 yılını anlatan kitap da 2025 içinde basılamadı.

Önümüz kış. Evlere ve kentimize kapanacağız ve umalım ki sanatın esrikleştiren başka boyutlarıyla daha fazla hemhâl olacağız.